

ŽIVA ZAJEDNICA

Studeni / November 1981

Broj 11

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Iščekujemo blaženu nadu

Pod brižnim pogledom svoje majke ova djevojčica pali prvu adventsku svijeću koja označuje Isusa Krista.
„Svjetlo istinito koje rasvjetljuje svakoga čovjeka“

Razmišljanje o došašću

Došašće ili advent znači „svečani dolazak“. S došašćem počinje liturgijska ili crkvena godina. Ona se slavi četiri nedjelje prije Božića, počevši od nedjelje koja je najbliža blagdanu sv. Andrije apostola (30. XI.) pa do večernje Mise Badnjeg dana ili do prve Večernje Božića.

Bogoslužje adventskog vremena poziva nas na prijavu za božićne blagdane u kojima se slavi prvi Kristov dolazak, na intimniji milosni susret s Kristom koji je prisutan među nama i na budno iščekivanje njegova drugog dolaska. Trostruki je dakle Kristov dolazak k nama: prvi se obistinio njegovim utjelovljenjem i rođenjem, drugi će se zbiti njegovim slavnim dolaskom na koncu vremena, a u sadašnjosti Krist nam dolazi na mističan ali stvaran način po sakramentima, navlastito u Euharistiji, a na koncu života svaki se čovjek s njim susreće kao sa svojim sucem. Došašće je vrijeme ozbiljne pripreme ne samo za božićne blagdane već i za milosni Kristov dolazak u sadašnjosti, za pojedinačni susret s Kristom na času smrti i za onaj konačni susret na koncu vremena zajedno sa svim ljudima. Došašće je ujedno i vrijeme radosnog iščekivanja Krista, jer on k nama dolazi kao Spasitelj i Otkupitelj.

U prvom dijelu došašća, od početka do 16. prosinca, bogoslužje naglašava potrebu budnog iščekivanja Kristova drugog dolaska na koncu vremena. Ne smi-

● Izjava kardinala Šepera	str. 3
● Pjesnik naše sjete	str. 4-5
● „Ne zaboravite svoga porijekla“	str. 6
● Iz naših misija	str. 7-11
● General Reda u Imotskom	str. 13
● NIN o biskupu Čuli	str. 16

je se zaboraviti da je za pojedine ljude „posljednje vrijeme” ono u kojem oni žive. To znači da je za nas današnje ljude „posljednje vrijeme” upravo ovo vrijeme u kome živimo, jer će svaki čovjek stati pred Sina Čovječjega iz svog vremena. Prema tome, priprava za Kristov drugi dolazak odnosi se ne samo na ljude koji će živjeti na koncu vremena nego i na ljude koji žive u sadašnjem vremenu ili u bilo kojem drugom vremenu.

U drugom dijelu došašća, od 17. do 24. prosinca, bogoslužje ističe pripravu za božićne blagdane u kojima slavi prvi Kristov dolazak. Kristov je prvi dolazak međutim prihvatljiv samo u svjetlu drugoga Kristova dolaska. Kristovo očitovanje u punini vremena upućuje na bogojavljenje na koncu vremena. Došašće je vrijeme u kojem treba promatrati svu ljudsku povijest u svjetlu Onoga „koji jest, koji bijaše i koji će doći” (Otk 1,8). Budući da se Kristov drugi dolazak još nije zbio, mi ga sa starozavjetnim pravednicima smijemo i trebamo živo iščekivati, nadati mu se i za nj se pripremati. Slavljenje došašća znači da mi današnji ljudi poput starozavjetnih pravednika proživljavamo težnju za Božjim dolaskom i obraćenje koje pripravlja taj događaj.

Tri su svijetla lika koja nam Crkva u bogoslužju došašća na poseban način stavlja pred oči. To su: prorok Izaija, Ivan Krstitelj i bl. Djevica Marija. Izaijina čvrsta vjera da će Bog poslati svoga Pomazanika i svoje spasenje pomogla je Izaiji da pronađe riječi koje još i danas mogu izraziti čovjekovu čežnju za Bogom: „Obratite se, ne bojte se! Evo Boga vašega, ... da vas spasi!” (Iz 35,4). Veličanstveni adventski pjev: „Rosite, nebesa, odozgo!” također je uzet iz Izaije (45,8). Ozbiljne opomene i poziv Ivana Krstitelja na obraćenje vrijede za sva vremena. Bl. Djevica Marija nam je uzor jer je, noseći Isusa u svojoj utrobi, očekivala njegovo rođenje u vjeri (Lk 1,45) i u mesijanskoj radosti „Veliča”. Ta tri lika pokazuju na Onoga koji se još nije pojavio. Njihovo je raspoloženje različito: bolna nostalgija proroka i sretno iščekivanje bl. Djevice Marije. Isto tako liturgijski tekstovi kroz došašće isprepleću osjećaj samoće i zapuštenosti s nadom i radošću, pozivaju na pokoru i obraćenje te bude nadu i radost zbog Onoga koji dolazi.

Karakteristike došašća – ozbiljna priprava ili pokora i radosno iščekivanje –

*Pomalo zaboravljeno,
a aktualno*

Nedavno, 14. o. m., bio je blagdan sv. Nikole Tavelića. Kada se zna da je od preko 250 znanih Božjih ugodnika među Hrvatima većina mučenika, onda je jasno zašto je tek 1970. g. jedan Hrvat proglašen svetim po propisima Crkve. Dok smo kroz predugo vrijeme sve snage trošili u borbi za goli opstanak, nismo imali ni vremena ni snaga za „borbe” oko kanonizacija.

Ujedno su karakteristike kršćanskog života uopće. Kršćanski je život zaista vrijeme pokore i radosnog iščekivanja. Kršćanin se ne zaustavlja na Kristu koji je jednom došao i koji je prisutan u svijetu, nego stalno nastoji da uvijek bude pripravan za daljnu Božju intervenciju, osobito onu konačnu. Za kršćanstvo je bitna vjera i nada u budućnost. Temelj je te vjere i nade uskrsli Krist kojega „postojano čekamo” (Rim 8,25).

Kršćansko iščekivanje budućeg života nije pasivno nego aktivno. Kršćanin nije dezertar ovoga života već putnik u vječni život. Stoga on ovaj život izgrađuje i unapređuje zajedno sa svojim suvremenikima, ali s vjerom u buduću život koji je već započeo. Tako kršćanin, predstavljajući Krista kao središte povijesti, kao ispunjenje Božjih obećanja, kao budućnost čovječanstva i kao „nadu slave” (Kol 1,27), osmišljava čitavu ovozemnu stvarnost i pokazuje na ono novo i posljednje što „cjelokupno stvorenje ustrajno iščekuje” (Rim 8,19).

Sve se to izražava posebnim slavljinama i običajima kroz adventsko vrijeme. U došašću se naime slave tzv. „Mise zornice”. U nekim krajevima obitelj se okuplja oko adventskog vijenca s četiri svijetle, od kojih se svake nedjelje pali po jedna više. Time se izražava međusobna povezanost i približavanje dolaska Onoga koji je „Svjetlo istinito”. U nekim mjestima postoji običaj „nošenja Gospe”, tj. slika se Majke Božje svakog dana donosi drugoj obitelji, čime se gaji međusobna povezanost pojedinih obitelji. Ono što bi se moglo i moralo danas činiti u svim kršćanskim obiteljima kroz došašće jest zajednička molitva, čitanje Sv. pisma, pristupanje na sakrament pokore ili pomirenja, pomažanje siromaha i iskazivanje drugih djela milosrđa.

S.S.

Blagdan „Svete Hrvatske”

Uvjetovani ovakvom prošlošću i danas rađe štujemo „tuđe”, nehrvatske svece. Čak zaboravljamo da zaboravljamo „Svetu Hrvatsku”, koju nitko prebrojiti ne može. Valjda je zato i moguće da, bez većeg odjeka među nama, neki iz tog mnoštva budu ubrojeni u sam vrh službene „rangliste” zločinaca, kao što se zbilo sa slugom Božjim Ivanom Merzom.

Dok ne dobijemo primjeren broj kanoniziranih Hrvata, blagdan sv. Nikole Tavelića trebao bi biti i blagdan svih pred Bogom svetih Hrvata: znanih, neznanih i onih za koje se ne smije znati. Za sada ih Tavelić predstavlja, a neki događaji iz njegova života očit su primjer na čemu se temelji svetost Crkve u Hrvata kroz cijeli naš povijesni život. Dakle, i u sadašnjem nam povijesnom trenutku.

„Magareća koža”

Mladi je Tavelić skinuo raskošno plemićko ruho, obukao redovničku halju i iz udobne plemićke palače prešao u skromnu samostansku ćeliju.

Sv. Nikola Tavelić

Sinovi i kćeri Crkve u Hrvata vazda se u sebi bore da bolji društveni položaj i bolje uvjete života ne steknu na uštrb svoje ljudske i kršćanske svijesti te kršćanske kreposti rodoljublja. Poglavitna je napast za nas djelatnike u Crkvi da nam zvanje i diplome ne postanu „magareće kože” – plemićke povelje, tj. prilika da budemo ubrojeni u „društveno priznate”.

Naši pastiri koji poradi okolnosti nikad nisu razvili svoj, po riječima Sv. Oca, vrlo zasluženi grimiz ili ga, možda, nikada neće dobiti, suvremeno su jamstvo da Crkva Hrvata ne želi i neće privilegijski.

Moćnici svijeta papskiji od pape

Dvanaest godina misionarskog djelovanja našeg Sveca u Bosni potiče nas da upravo u ovoj Franjinoj i franjevačkoj godini zahvalimo braći franjevcima koji su čuvali i sačuvali Katoličku Crkvu u tom središnjem dijelu naše zemlje.

Katoličku Crkvu u Bosni nisu spasile, obnovile i kroz daljnja stoljeća sačuvali nazovikrižarske vojne tuđinskih kraljeva. Tuđinci su Bosnu prikazivali kao potpuno krivovjernu da bi je mogli „opravdano” osvajati. Da bi lakše zavladali, moćnici svijeta znaju i pastire optuživati da nisu na „liniji” Crkve, pape, Koncila, čak i Evanđelja. Vjeru naroda pred takvim „teističkim” i ateističkim „dušobrižnicima” uvijek su očuvali samo pastiri, poput drevnih Franjinih sinova, koji su s narodom dijelili dobro i zlo, radosti i žalosti, razočaranja i nade.

Diplomacija i svjedočenje

Kada je Tavelić, potaknut misionarskim žarom, došao u Jeruzalem, Saraceni su bili prilično trpeljivi prema kršćanima. Možda zbog utjecaja Kurana Časnog, možda zbog mudrosti vladajućih krugova, a svakako i zbog „diplomacije” tamošnjih franjevaca.

Od najstarijih vremena Crkva je sa svim knezovima ovoga svijeta nastojala razgovarati, pa i pregovarati, da bi priskrbila barem pukotinu slobode za čovjeka i Boga. Bilo je papa koji su i klečali pred silnicima da bi spasili Grad i narod, ali to nikada nije značilo da je Crkva opravdala ili blagoslovila njihova nasilja nad ljudima i narodima. Sve što spada u „bon-ton” nekog trenutnog diplomatskog čina, kao trenutačno treba i prosuđivati.

Za povijesni hod velike Kristove i svake narodne obitelji, uvijek se mora odabrati širi put, a uskim prečacima idu od Boga odabrani pojedinci. Tako je i Tavelić s još nekolicinom odlučio javno i odlučno navijestiti Božju poruku. Učinio je to u suglasnosti sa svojom zajednicom, ali ga zajednica nije slijedila. Nikada se ne može tražiti da cjelokupna, konkretna zajednica svjedočki nastupi. Ponavljamo, to čine samo pojedinci, koji dragovoljno sudjeluju u osobitim Božjim naumima. Božji se narod tada prestaje pitati nisu li djelatnici Crkve jedini zakonom zaštićeni i povlašteni vjernici. Pojedinci svjedoče u ime i za cijelu zajednicu. Oni su i (duhovni)

borci, da bi ostali bili čuvari i, u boljim vremenima, graditelji.

Na proces protiv Tavelića i drugova kadija je pozvao i franjevačkog poglavara. Poziv crkvenog poglavara na proces, neovisno o nakani, kao da nadmašuje postupke u sličnim slučajevima čak u ovo naše napredno (?) doba.

Još je značajnije da su subraća bila solidarna s Tavelićem i svojom ga nazočnošću sokolila u trenucima mučeničkog svjedočenja. „Svi za jednog, jedan za sve”, zlatno je pravilo koje treba slijediti neovisno o okolnostima, s dozvolom ili bez dozvole, s pozivom ili bez poziva. Time svjedočanstva pojedinaca postaju snažnija, kažnjavanjem jednih vlastodršci ne mogu zastrašiti i u bijeg natjerati ostale pastire, a i Božji narod je spremniji hrabrije slijediti i podržati svoje duhovne predvoditelje.

Diljem Sv. Zemlje u takvim se prilikama zasigurno samo potihopronosila vijest o mučeničkom svjedočenju našeg sunarodnjaka. No, franjevci su, za ono vrijeme vrlo brzo, svijetom proširili vijest o mučeništvu svoje subraće. Nisu čekali da to drugi učine, premda su im ubrzo pripomogla i izvješća istinoljubivih i prema Crkvi blagonaklonih svjetovnjaka.

Svako, krvno ili nekrvno svjedočenje ima punu učinkovitost kada odjekuje po cijelom krugu zemaljskom.

Uvijek ista, plodna ljubav

Budući je stari običaj da Hrvati troše mnogo snage na javno analiziranje gotovo svake obznanjene riječi, na koncu treba pojasniti Tavelićev i naš stav prema našoj braći islamske vjere.

Mnoga krvava stoljeća, mnogi dekreti i granice, brojna starija i novija događanja trgala su udove istog bića, dijelila braću – „sljedbenike Knjige”. Spominjanje Isusa i Marije u Kuranu Časnom, vakuf – grob kćerke silnog Sulejmana nedaleko Prasvetišta Naše Gospe i groba naše svete kraljice Jelene u Solinu... potiču nas da naglasimo kako je Tavelić onako postupio samo iz velike ljubavi prema islamskoj braći, želeći im – sukladno mentalitetu svoga vremena – pomoći da steknu vječno spasenje.

Mi ćemo tu istu ljubav prema braći ljudima iskazivati sukladno našem vremenu. Gotovo je suvišno naglasiti koli-

Iz Papinih ureda

Izjava kardinala Šepera

Zagreb, 2. studenoga (AKSA) – Danas je preko Radio-Vatikana u večernjoj emisiji na hrvatskom jeziku, prefekt Kongregacije za nauk vjere kardinal Franjo Šeper izrekao slijedeću izjavu:

Kad sam prošle godine bio prihvatio poziv da u rujnu 1981. dođem u župu Stražeman da posvetim restauriranu župnu crkvu, nisam mogao ni slutiti da će ta crkva postati tako znamenita da se njom već tjednima pune stupci svih

Hrvatski kardinal dr. Franjo Šeper

mogućih novina, da se drže skupštine i konferencije i da je čak započeo postupak kod suca za prekršaje. Župnika vječasnog gospodina Devčića se tereti što je u svojoj crkvi dao napraviti mozaik na kojem su prikazani naši duhovni i svjetovni velikani. Među njima se nalaze dvojica koji su uznemirili duhove: bivši zagrebački nadbiskup kardinal Stepinac i katolički laik dr. Ivan Merz. Kardinal Alojzije Stepinac je, već po nama dobro poznatoj staroj šemi, prikazan kao ratni zločinac. Čak kao duhovni saučesnik ustaških pokolja, kako piše „Ilustrovana politika” 20. listopada. Mi smo se na takvo neodgovorno etiketiranje već navikli ali ga odlučno odbijamo. Kad sam 1958. bio primljen u privatnu audijenciju kod

ko želimo i nastojimo živjeti u ljubavi s braćom islamske vjere, ali neka ovi reci budu znak našeg truda, na koji nas potiče i Tavelić, da svi, doista svi ljudi žive u ljubavi iz koje izvire istinski mir, pravda i plodno bratstvo uistinu slobodnih pojedinaca i naroda.

Tbs

Svetog Oca pape Pija XII, on je Stepinca preda mnoom nazvao „figura eroica“, „herojski lik“. I isti dan mi je prvi čovjek iza Pape msgr. Tardini o Stepincu rekao „figura luminosissima“, „presvijetli lik“. Tako su gledali Stepinca najviši predstavnici Katoličke Crkve, tako gledamo i mi. Ja sad postavljam pitanje: S kojim pravom može netko braniti da u crkvi ili privatnom domu netko postavi ili drži sliku svoga bivšega nadbiskupa?

Valjda ne živimo u doba cezaropapizma i ikonoklasta kada je bizantska državna vlast uništavala slike i kipove po crkvama i kažnjavala one koji su ih proizvodili. Još bih želio reći nešto o dr. Merzu o kojem je jedan novinar od drugoga neznalački prepisivao da je bio zločinac i čak „ustaška glavešina“. Da su si bar malo truda dali potražiti podatke o njima. Ime je postala parola i to opasna parola. Da su znali da je Merz umro 1928. godine, onda ne bi mogli govoriti o nekom njegovom ustaštvu i to tako visokog stepena. A čak nije mogao biti niti Stepinčev čovjek, kako piše sarajevsko „Oslobođenje“ 25. rujna jer je Merz umro u Zagrebu dok je Stepinac bio još mladi student u Rimu. Doktor Merz je bio profesor i katolik, javni radnik za kojega svi upućeni znaju da se najviše zalagao za svaku depolitizaciju Katoličke Akcije. Mogu reći Merz je bio u neku ruku i mojim duhovnim učiteljem, čime se uvijek ponosim. Merz je umro, kako mi kažemo, katolici, na glasu svetosti. I ja sam još kao nadbiskup zagrebački godine 1958. uveo proces za njegovu beatifikaciju i stoga njegova u Crkvi ide naslov „sluge Božjega“. Od toga Merza napravili su naši novinari neko sablasno biće i zločinca. Neka im Bog oprost. Vidjet ćemo hoće li koji od njih imati kuraže da opozove svoju uvredljivu tvrdnju. Na kraju smatram da bi već bio zadnji čas da u današnje ozbiljno vrijeme prestanu neozbiljna i neodgovorna zadirkivanja na račun Crkve i crkvenih lica.

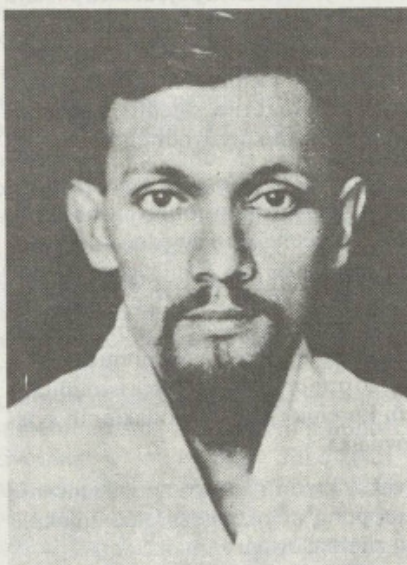

Kardinal dr. Franjo Šeper podnio je, zbog bolesti i starosti, ostavku na službu Pročelnika Kongregacije za nauk vjere. Sv. Otac Ivan Pavao II prihvatio je tu ostavku i imenovao Münchenskog kardinala J. Ratzingera novim šefom te vrlo važne Kongregacije u Katoličkoj Crkvi.

Mladi pjesnik naše sjete

1. U pogovoru jedinstvena djela Đure Sudeta „Mor“ napisao je Ljubomir Maraković (god. 1930.):

„Odavno je već mnogima jasno, da smo u njemu izgubili pjesnika s kojim se, po intenzitetu nutarnjeg lirizma, ne može usporediti nijedan od njegovih vršnjaka; ali mnogima nije poznato, koliko je nesretno bilo to srce koje je opjevalo „Mor“ i koliko je heroičan bio čovjek, koji je uza sve to ljubio život i svijet...“ (str. 87).

Đuro Sudeta, pjesnik sjete i sutona

Dobar dio Sudetina života (rođ. 1904.), njegove svagdašnjice ostao je skriven za mnoge. Znalo se, da je mladi pjesnik neizlječivo bolestan, ali je malo bilo onih koji su mogli pratiti nutarnje krize, lomove i očišćenja, probdjevane noći izmučena pjesnika koji je ležao raspet između čežnje za ozdravljenjem i smrti. Znalo se, da mladi pjesnik umire i da mu u tom umiranju nitko ne može pomoći.

Umro je 30. travnja 1927. s dvadeset i četiri godine. Za mnoge je to bila smrt u cvijetu mladosti.

Prijatelj i životopisac Ilija Jakovljević zabilježio je o pjesniku:

„Golema borba koju je pjesnik vodio godinama, širem krugu potpuno nepoznata, lamatala je prnjama njegova tjelesnog života, dok na koncu, na ruševinama tijela, nije duša definitivno istakla veliku zastavu Vjere, Ljubavi i Odricanja.“

Đuro Sudeta ostavio je tri zbirke pjesama: *Osamljenim stazama* (1924.), *Kući-ce u dolu* (1926.), *Sutoni* (1929.), a tri godine nakon smrti objelodanjena mu je fantastično-lirska pripovijest *Mor* (1930.). Od prvih pjesama u *Luči XIV* (1919.), br. 2–3, pa do naših dana, mladi je pjesnik prisutan u hrvatskoj književnosti. Danas iskrene simpatije prema Sudeti dijele svi: zaljubljenici njegovih pjesama i oni, koji su ga pokušavali prešutjeti iz neknjiževnih razloga.

Sudeta je unatoč mladosti umro kao izraziti pjesnik, snažna osobnost sazrela u bolima i patnjama, a sve što je ostavio baština je cjelovita, nedjeljiva i neotuđiva, tkana finim i čistim nitima iskrene, tople lirike.

2. Mladi pjesnik Đ. Sudeta počeo je upoznavati život u trenucima kada je svijet polagao krvavi ispit međuljudske mržnje (1914.–1918.), razvijao se u zabuni suprotnih vijesti s europskih bojišta, sazrijevao je u nemirnim lomovima bučnih uzvika, velikih izjava i sramežljivih mirovnih ugovora. Po naravi nježan, povučen, Sudeta je već u šesnaestoj godini pokušao pjesmom zabilježiti što ga je mučilo.

Kao četvrtoškolac prvi put je ispljunuo krv, kao maturanta odvezli su ga u kliniku. Ali pred njim se već prije razotkrila sjeta životne zbilje: iz grada tjerala ga glad rodnoj kući u podravskom selu, od kuće ga pak gonila želja da pobjegne iz lažne idile što se zove seoski život.

I kad sazru u njemu boli i čežnje, kad se natopi duša iskrenim zanosom i nadahnućem, mladi Sudeta povjeravao je nježnim i blijedim rukama neka zabilježe jecaje, neostvarene nade, tugu. No, tim umornim, žutim i suhim rukama, položenim na jastuke, želi odmor:

*Ko vođeno cvijeće hlapite
kad ga iz vode iščupaju
mlada
uz tihu obalu riječnu.
Zalud vas jastuci mole,
zalud vas tako vole,
vaša je ljubav mrtva,
nju su pokopali davno.*

*Pa ipak, uloge moje,
nikoga do vas nemam –
do boli!*

(Ruke)

U vremenskom okviru svoga kratkoga života, a u katastrofalnim duhovnim i društvenim aberacijama priznaje pjesnik da „svuda je duša ostala mi sama” i spoznaja je bolna:

*I sve mi bude tako tužno, tuđe –
dani i ljudi – a sav život, cio,
kao da nikad tu nije ni bio.*
(U sutonu)

Sudetino pjesništvo svojim sadržajnim i izražajnim sastavnicama ostavlja dojam iskrenosti. Osnovno raspoloženje njegove lirike nazvano je „sutonizam”. Pjesnik je sam desetak mjeseci prije svoje smrti (25. lipnja 1926.) u jednom pismu zabilježio: „Sviđaju mi se bolesne, meke, zvučne riječi. Poluriječi – kao poluboje i poluživot. One, koje su sjenke, sjene, titraji – vibracije tišine. Te mi se riječi sviđaju, jer su mi najbliže.”

Značajke Sudetine osobnosti osjećaju se u izboru građe, u stanovištu prema životu, u načinu kako svoje dojmove i raspoloženja bilježi, u stilu i ritmu. Život pjesnikov bio je doista suton, kad gasne sunce i kad naviru čežnje. I ništa u tim trenucima i raspoloženjima nije namješteno: ni želja da majka upali svjetiljku dok se dan gasi, a iz vrta strasno vonjaju sazreli ananasi (*Upali svjetiljku*), ni djetinja molba neka dobra majka utrne svjetla dok se u mrak ruše i nestaju bolesni sati... Životno zbivanje u Sudetnim pjesmama kreće se između zanosnih nada i svega što pruža život: turobne misli o bolesti, umiranju i smrti. Istina je lišena uresa, jer kad umre:

*Ući će moja majka,
Mnogo blijeda i mnogo zamišljena,
i drhtavom će rukom posut smilja
i svetog drvca vrh uzglavlja moga.
I tada će nahraniti ptice iza kuće
Upaliti svijeću kraj loga...*
(Kad umrem)

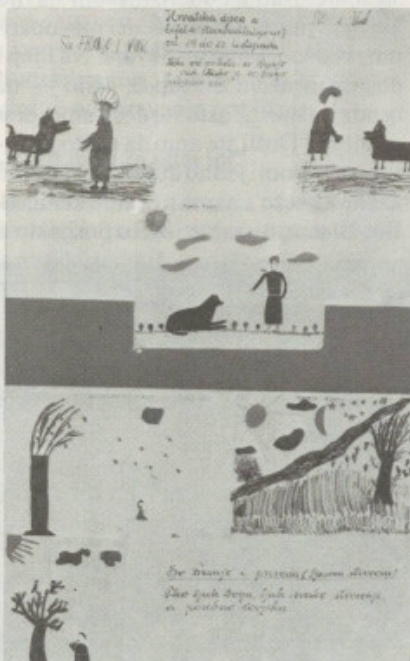
Teško je u kraćem članku izlučiti najbolje pjesme Sudetine (*Sutoni, Slutnje, Umiru večernje boje, Kad umrem, Ostavite me, Novembar, Bog, Noćas* itd.) kao što je nemoguće zabilježiti bogatstvo fantastično-lirske pripovijesti *Mor*.

Ipak treba istaći da iznenađuje, potiče i krijepi Sudetina superiornost, smirenost u sutonima koji prodiru u sobu, pokrivaju bolesničku postelju. Unatoč bolnim, bolesnim, krvavim, maglovitim sutonima, bremenitim tjeskobama i očekivanjima mladi je pjesnik duboko vjerovao u sunčano jutro:

U školi sv. Franje

Mladež iz misija Aachen i Moers u Steinbachtalsperre

Za djecu iz Hrvatske kat. misije Aachen postao je običaj da za vrijeme uskrasnih praznika idu u Eifel na međusobno upoznavanje, produbljivanje vjerskog

*Daj mi, Gospodine,
čašu rose jutarnje,
ljepotu
cvijeća na kom je titrajuć tekla:
da se pričestim,
da se očistim
od svake ljage nutarnje,
pa da zakliknem ko ševa u zoru plavu,
što se diže u visinu i tamo pjeva slavu
i čast
i diku
i spas stvorenju svakom
koje se uzda u Gospodina.*
(Sunčano jutro)

Nemirni sutoni pjesnikovi iščekivali su u divnoj predanosti, jer se htio pridružiti stvorenju svakom koje se uzda u Gospodina. I zato dok čovjek čita Sudetine pjesme, uvjeren je da iza svih tuga i boli stoji čovjek koji stradanja, boli, nemirne suture drži u svojoj vlasti kao dar Onoga koji je divna Snaga i brižna Jakost.

3. Bilješka o Đuri Sudeti, pjesniku umornom i bolesnom od svega što je u

znanja i učenje hrvatskog jezika. Ove godine išla su djeca od 15. do 19. listopada, dakle za vrijeme Kartoffelferien, u isto mjesto. Njima su se pridružili i mladi iz Moersa s fra Pavom Obrdaljom i gosp. Belom Tonković. Iz obje misije bilo ih je pedeset i sedmero.

Sve se odvijalo u znaku proslave 800. obljetnice rođenja sv. Franje. Sa slikom Sveca i „Pjesmom stvorova” u ruci djeca su se uživila u Svečeve misli. I ne samo to. Djeca su pokušala riječi sv. Franje izraziti crtežima. Tri najbolja crteža su nagrađena. I još nešto, što je puno važnije. Sve crtano djeca su mogla i doživjeti u lijepoj prirodi: sunce, mjesec, zvijezde, zemlju, vodu...

Sv. Franjo je bio brat svim ljudima, pokazao je kako je lijepo kad se ljudi poštuju. Kroz igru (stolni tenis, nogomet, kupanje, molitvu, sv. Misu i slično) djeca su doživljavala zajedništvo. Jasno je da je tu bilo i dječje svađe i „jačanja”, ali i tu se pokazalo da duh sv. Franje može pomoći. Legenda o „sv. Franji i vuku” privukla je pažnju djece. I nju su djeca rado crtala.

Sva djeca su se vratila zdrava i vesela svojim kućama i s nešto više poznavanja hrvatskog jezika.

M. K.

složenim društvenim prilikama pridonosilo njegovoj sjeti, upućuje na zaključak da je želio što jasnije i određenije izreći svoja raspoloženja i istinu. Sudeta je doista unio u hrvatsko pjesništvo iskrenost, neposrednost, svoja i naša raspoloženja; zabilježio je svoje i naše sjete i suture.

Susret s pjesništvom Đ. Sudete je dar neba, blagoslov ljepote, jer dobra pjesma djeluje kao osvježenje, kao poljubac okrepe, kao snaga i prkos u trenucima popuštanja i klonulosti. Pjesnik je dio nas, jer ritam naoko jednostavne pjesmice može u nama razbuditi osjećaj klikave prpošnosti, čar djetinjstva i radost opstojnosti.

U svojoj književnoj baštini Đuro Sudeta utkao je dio svoga života, razdrobio je u njoj svoje biće, utapao svoju krv. I danas, kad njegovo tijelo počiva, duhovne pjesnikove snage djeluju.

Tko se može oteti snažnoj, toploj i iskrenoj, bratskoj riječi pjesnika sutona i sjete, svoje i – naše?

A.

Vjeroučenici iz Njemačke u domovini

„Ne zaboravite svoga porijekla!”

Hrvatski misionari i župni pomoćnici u biskupiji Rottenburg – Stuttgart raspravljaju na svojim redovitim sastancima o svim pitanjima koja se odnose na život i rad naših misija. To je vrlo dobro i korisno. Naravno da je razgovor o mladima, o drugoj generaciji, najčešće na dnevnom redu. Iz tih i takvih razgovora rodila se ideja da mlade vjeroučenike treba povesti u domovinu, upoznati ih s kolijevkom u kojoj su njihovi roditelji odnjjani, pokazati im domo-

dralu... Značajni spomenici naše prošlosti ostavljali su na mlade dubok dojam i budili u njima ponos. U katedrali su sudjelovali u euharistijskom slavlju koje je s mons. Stakovićem i misionarima predvodio biskup Škvorc. Na lijep i dostupan način biskup o. Mijo je, uz ostalo, rekao: „Zašto ste došli amo, draga djeco? Došli ste amo da nešto ponese sa sobom: jedno duboko uvjerenje kako vas veže s nama ne samo krv u vašim žilama, ne samo isto to porijeklo u

ova katedrala u srcu Zagreba piše svoju povijest već 9 stoljeća. Pripadate starom narodu i pripadate Crkvi Katoličkoj. Budite na to ponosni! Ne zaboravite svoga porijekla! Učite jezik svojih očeva i svojih majki! Upoznajte našu hrvatsku povijest... Vi ste čuli i povijest ove katedrale. Vi ste sigurno ovdje iza glavnog oltara posjetili i grob blažene uspomene zagrebačkog nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca. Vidjeli ste da na tom grobu gore svijeće već 21 godinu poslije njegove smrti i da je na tom grobu stalno svježe cvijeće i da na tom grobu ljudi stalno mole. Ali tu su pokopani i drugi velikani naše povijesti, i svjetovne i crkvene...”

Pred veličanstvenim spomenikom Matiji Gupcu u Donjoj Stubici dio učenika-hodočasnika osvježio je povijesne uspomene na Seljačku bunu u Hrvatskoj

vinsku Crkvu, probuditi u njima ponos na narodnu i crkvenu povijest i učvrstiti u njima dosta poljuljani identitet. Od ideje se prešlo na djelo.

Za vrijeme jesenskih praznika, od 26. do 30. 10. 1981. g., na put u domovinu krenulo je oko 250 djece iz 14 Hrvatskih katoličkih misija u biskupiji. U 5 autobusa kojima su upravljali uslužni i spretni vozači Brajo, Pero i 3 Nijemca bilo je živo: razgovaralo se, pjevalo, molilo. Na Mariji Bistrici, prvoj postaji ovoga hodočašća, vjeroučenike i njihove voditelje – misionare i vjeroučitelje, pozdravio je za vrijeme sv. Mise župnik vlč. Lovro. Iza obilaska svetišta mladi su objedovali u hotelu „Kaj”. Spomenik Matiji Gupcu u Donjoj Stubici frapirao je seljačko-radničke sinove i kćeri. Preko Sljemena spustili su se onda u Zagreb. U glavnom gradu Hrvatske mladi su obišli Kazalište, Zrinjevac, crkvu sv. Marka, Kamenita vrata, kate-

istoj zemlji, nego i isti duh vjere, nade, ljubavi, pobožnosti...” Biskup Škvorc očekuje da će rottenburška biskupija moći poslije ovoga susreta kazati: „Zagrebačka nadbiskupija vratila nam je našu djecu još bolju, još svetiju, još oduševljeniju”. Na kraju sv. Mise mlade je hodočasnike pozdravio o. nadbiskup Kuharić i održao im pobudan nagovor:

„Kad se nalazite u ovoj katedrali, onda se sjetite da je ovo najglavnija crkva Crkve u Hrvata. Onda se sjetite da su u našim župnim crkvama diljem domovine vaši očevi i vaše majke primali sveto krštenje u svojim krstionicama; onda se sjetite da su pošli iz ove domovine u Njemačku noseći u duši to svjetlo, svjetlo svoga krštenja, svjetlo katoličke vjere koju baštine od pradjedova. Sjetite se u ovoj katedrali da pripadate Crkvi u hrvatskom narodu, a ta Crkva piše svoju povijest već punih 13 stoljeća. I

Dana 29. listopada mladi su posjetili Plitvička jezera. Vrijeme je bilo sunčano, lijepo, a u jezerima puno vode. Djeca iz zadimljenih njemačkih gradova bila su ovim izletom oduševljena. Tridestoga listopada, osvježen i obogaćen novim, naročito povijesnim spoznajama vratili su se mladi svojim roditeljima u Njemačku. Usprkos nekim malim propustima organizatorske naravi, ovaj pohod naše djece domovini bio je puni pogodak i događaj koji mnogo obećava. Iz „AKSE” i Glasa koncila doznajemo da su sličnu „duhovnu turneju” organizirali sredinom listopada hrvatski dušobrižnici iz biskupije Essen. Oni su skupinu od pedesetak djece doveli u Zagreb. Posebno su im pokazivali franjevačke objekte. Osim Zagreba obišli su također Krk te se zadržali u Glavotoku i na Košljunu. Vjeroučenike je u Zagrebu primio i pozdravio nadbiskup Franjo Kuharić.

Iz rajnsko - majnske regije

Na frankfurtskom sajmu ponuđen duh Franje iz Asiza

Često govorimo i pišemo o tome koliko nas je bilo na proslavama. Brojke se nižu, brojke se ne slažu, brojke su gotovo uvijek pomalo nategnute, pretjerane. Kao da se držimo riječi jednoga starog fratra koji je svojim šalama i doživljajima uvijek ponešto dodavao. I na pitanje kako to da su njegove šale uvijek zanimljive, on je „naivno“ odgovorio: „Je, lijepe su te moje šale, ali da ja malo ne nadodam, ne bi one bile baš tako lijepe“.

Ovoga puta, 22. 11. 1981. u Frankfurtu, nije trebalo ništa nadodavati. To ni ne činimo. Čak ni radi efekta, ni radi opće slike koja se običaje praviti kad god je u pitanju „važan događaj“. Ovoga puta je na „Messegelände“ u metropoli na Majni bilo zbilja puno svijeta. Došli ljudi iz Offenbacha, Darmstadta, Giesena, Wiesbadena, Hanaua, Würzburga, Mainza, Wetzlara... Došli naši ljudi iz Frankfurta. Došle misije koje vode franjevci proslaviti 800. obljetnicu rođenja Franje iz Asiza. Došao narod s misionarima i neovisno. Došlo mnoštvo našega svijeta, došlo njegovo veličanstvo naš vjernički narod na poziv i na nagovor svojih pastira. Došao narod moliti i biti zajedno. Nekoliko tisuća radnika napunilo je prekrasnu kongresnu dvoranu, slavilo euharistiju, sudjevalo na svečanoj akademiji i veselilo se o spomendanu „Božjeg veseljaka“.

Svetu Misu u koncelecijaciji s 14 svećenika misionara (među njima dva provincijala i referent za inozemce u biskupiji Limburg) predvodio je biskup o. Mijo Škvorc u dvorani koja je izgledala kao neka moderna katedrala. Puno svijeta, puno svjetla, puno tišine. Odljevci Križa s Branimirove krstionice i Pralika Gospe Velikog Zavjeta ukrašavali su oltar na pozornici i ostavljali vrlo poručljiv dojam na Božji narod. Skladno pjevanje Školskih sestara iz Splita, biskupova jasna i duboka propovijed o Franji ljubitelju prirode i čovjeku mira i pomirenja, cvijeće, kruh i vino doneseno s naših njiva, čitanja i sve drugo stvaralo je duhovno ozračje, molitveni ugođaj. Svi su se složili da je to bila zbilja lijepa Misa. A to je puno. To je ono najvažnije.

Osim domaćina p. L. Livaje, vjernike je na kraju Mise pozdravio referent za inozemce župnik H. Leuninger. Nazvavši nekoliko puta „Mir i dobro“ na

hrvatskom, on se osvrnuo na rušenje dijelova Gospina svetišta u Vepricu. Za Leuningera je to rušenje „ideološko barbarstvo“ i povreda ljudskih prava. I povukao je paralelu s ukazom Berlinskog senata o strancima. I taj najnoviji ukaz je također povreda osnovnih ljudskih prava, rekao je Leuninger, uz glasno odobravanje publike.

„Traži mir i za njim idi“

Popodnevnu akademiju otvorio je nekadašnji frankfurtski misionar a sada hrvatski naddušobrižnik o. Dukić. Mješoviti zbor Hrvatske kat. misije iz Frankfurta otpjevao je zatim, pod ravnanjem prof. M. Leščana, kantatu A. Klobučara „Smrt sv. Franje“. Poslije pozdrava provincijala o. S. Vučemila izvelo je tridesetak Školskih sestara, koje su za ovu prigodu došle iz Splita, igrokaz „Traži mir i za njim idi“. U krasnim dugim haljinama – koje li suprotnosti našem razgolićenom vremenu! – sestre su riječju, pjesmom i pokretom pokušale na, rekli bismo, danteovsko-hamletski način – tekst je sadržajno i književno bio zbilja nabijen – opisati i dočarati dramu svakoga čovjeka koji se kadli-tadli nađe u napasti da pođe putem oholosti, bogatstva, užitka. „Putnica“, glavno lice ovoga komada, također se našla u toj nezavidnoj situaciji. Nu milost je Božja usmjeruje i okreće na dobro. Kreposti jednostavnosti, siromaštva, poniznosti i ljubavi pomažu joj da čuje i razumije Kristov otkupiteljski

glas koji u Blaženstvima sažimlje poruku čovjekove sreće. I ona nastavlja živjeti u toj sreći, u miru Evanđelja. – Da naš narod voli i cijeni ovakve žive poruke, vidjeli smo to i ovoga puta.

Skupina franjevaca otpjevala je nakon toga sedam pjesama iz krajeva u kojima žive hrvatski katolici. I biskup im se pridružio. Svoj nastup završili su Domjanićevom „Fala“, pjesmom koja iz dana u dan prerasta svoje kajkavske okvire i postaje vlasništvo cijeloga hrvatskog naroda. Svijet je bio razdragan, oduševljen.

Zbor djevojaka, dječji zbor iz Frankfurta te solisti s „Dudašem“ i „Narodnim plesom“ na glasoviru unijeli su u program duh lepršavosti i mladenačke svježine. A onda su splitske franjeve izvele svoj drugi igrokaz „Žena“ posvećen Mariji u kojoj je utjelovljena sva ljepota ženstva. Bilo je lijepo.

Završne minute službenog dijela akademije pripale su „Croatia-ensembli“ kojem su se, ovom prigodom, pridružili mladi folklorasi iz susjedne misije u Offenbachu. Nijemo „vrljičko“ i raspjevano „prigorsko“ kolo ushitilo je brojno gledateljstvo koje je, s ponosom u srcu i s izrazima zadovoljstva na licu, uživalo u posadašnjoj hrvatskoj kulturnoj baštini.

Svijet je zbilja imao što vidjeti, čuti, doživjeti, a ZDF (Drugi program njemačke televizije) što snimiti i emitirati. To je kako čujemo i učinio.

Kroz program je vodio p. Ignacije Vugdelija, a za ples je svirao VIS „Naša zvana“ iz frankfurtske misije.

Iv.

Pred kongresnom dvoranom Frankfurtskog sajma radnici čekaju na početak sv. Mise

BERLIN

**Svečano otvorena
Franjevačka jubilara godina**

2. listopada ove godine u Berlinu je svečano otvorena Franjevačka jubilara godina. Posebnost ove svečanosti bila je u tom što su za ovu zgodu u Berlin doputovalo 22 franjevca iz Savezne Republike Njemačke. Nikada svijet u berlinskoj misiji nije vidio toliko prisutnih

fratarata. Iako je bio petak, crkva je bila do posljednjeg mjesta ispunjena velikim brojem djece i omladine. Svečanost je predvodio o. fra Bernardo Dukić. Pozdravio je vjernike berlinske misije i naglasio ljepotu i snagu Franjine duhovnosti ne samo kroz povijest nego i u sadašnjem trenutku. „Da Franjo i sada živi i djeluje, vidite po prisutnim fratriba večeras u vašoj crkvi“, kazao je o. Bernardo.

Raspjevani franjevci s gospodinom T. Neralićem oduševili su berlinsku publiku

O. fra Mirko Marić održao je predavanje o sv. Franji. Stavljajući naglasak na Franjin dolazak u hrvatske krajeve predavač je rekao: „Došao si tu gdje je najnezahvalnije bilo doći, ali i najpotrebnije bilo doći, jer tu se živjelo da bi se umiralo i umiralo da bi se živjelo.“ Tim je aludirao na mučenike u turskim vremenima.

Fratri su pjevali Misu latinski, otpjevali preminuće sv. Franje i skupa se sestrama franjevkama obnovili zavjete. Sve je to na svijet djelovalo vrlo upečatljivo i dirljivo.

Poslije svete Mise u dvorani se odvijao poseban program: izveden je recital o sv. Franji, nastupao je Dječji zbor, kao solist pjevao je gospodin Tomislav Neralić a sestre franjevke pjevale su Pjesmu stvorenja. Posebno je oduševljeno bio pozdravljen zbor fratara koji su na pozornici otpjevali više religioznih i narodnih pjesama.

U ime berlinske biskupije prisutne je pozdravio P. Bayer, referent za strance u ovoj biskupiji.

NEUSS

**Proslava 800. obljetnice
rođenja sv. Franje**

U predvečerje posljednjeg listopada-kog dana, u crkvi Marienberg, gdje Hrvati svake nedjelje slave euharistiju, okupili smo se oko euharistijskog stola da proslavimo velikog serafa ljubavi i velikog štovatelja presvete Bogorodice, svetog Franju.

Euharistijsko slavlje predvodio je pater Bernardo Dukić sa župnikom p. Tomislavom Dukom i subračom franjevcima iz susjednih misija. Crkva je bila iznenađujuće puna, kao o božićnoj polnočki. Vrijedno je spomenuti da se ovdje osjeća jedno buđenje i aktivno sudjelovanje oko stola Gospodnjega. Djeca se pripremaju za čitanja na Misi, dapače i oni najmlađi, kako bi starijima pokazali da oni itekako znaju svoj lijepi hrvatski jezik. Tako nas je mala Marijana ugodno razveselila svojim jasnim i lijepim čitanjem poslanice. Pater Bernardo je primijetio, obilazeći naše misije, da nije još nigdje vidio mlađe od Marijane a da tako sigurno izgovara riječi biblijskog teksta. A mi domaći znamo da Marijana nije jedina od najm-

lađih koja spremno i rado čita poslanicu.

Iza proslavljene euharistije našli smo se u dvorani, gdje smo na jedan drugi način htjeli pokazati sv. Franji da smo njegovi štovatelji. Kulturno-zabavni program otvorili smo „Lijepom našom“ i pjesmom svetom Franji – „Serafe ljubavi“. Zatim nas je pater Ante Anić svojim iscrpnim predavanjem poveo u život i djelovanje svetog Franje. Program su obogatila i naša djeca, polaznici vjeronauka, recitalom „Sunce“ i pjesmama svetog Franje. Dakako da je najviše aplauza izazvao naš mladi folklor. Ovo je njegov drugi nastup, prvi put pred Nijemcima, a sada pred našom hrvatskom publikom. Osjetilo se da vedrije i sigurnije plešu za svoje.

Po završetku kulturnog programa, zabavni dio večeri preuzeo je VIS „Zagreb“ do u sitne sate.

Sutradan, nedjelja i blagdan Svih Svetih. Mislili smo, mnogi će zaboraviti na nedjeljnu Misu ili će umiriti svoju savjest da su sinoć bili na Misi. Ali, bila je zaista prava radost pogledati opet punu crkvu. „Euharistija je centar naših susreta“, rekao je župnik p. Tomislav Duka

i svima zahvalio na brojnom odazivu kod naših proslava. Zahvalio je također p. Bernardu Dukiću koji je i na dan Svih Svetih s Hrvatima vjernicima u Neussu slavio euharistiju. *L. Zovko, past. surad.*

Prvi koraci folklor

Odavno se u nama krila želja za njegovanjem hrvatskog folklor i potreba da to naše kulturno blago prenesemo na hrvatski podmladak rođen u inozemstvu.

Uvidjeli smo da ćemo osnivanjem folklorne grupe pružiti mogućnost okupljanja svima koji imaju volju i smisao za njegovanje naše hrvatske kulture.

Nakon dugog traženja dvorane za vježbavanje, počeli smo u svibnju s prvim koracima. Onda su nas prekinuli ljetni praznici. U rujnu smo ponovno marljivo nastavili s vježbanjem. Nadali smo se da ćemo za naše Božićno slavlje nastupiti prvi put. No bili smo iznenađeni pozivom direktorice gimnazije, u čijim prostorijama vježbamo, da na njihovoj školskoj proslavi upriličenoj za roditelje, obogatimo njihov program

Franjevačko zborovanje u Königsteinu

Hrvatski franjevci i franjevke iz Austrije, Švicarske i S. R. Njemačke, njih oko 140 iz petnaest franjevačkih zajednica, razmišljali su od 16. do 19. studenoga 1981. godine u Königsteinu o franjevaštvu u povijesti, sadašnjosti i budućnosti. Nakon trodnevnih predavanja koja su držali dr. Tomislav Šagi Bunić o „Franjevcima u povijesti hrvatskog naroda“, dr. Nikola Vukoja o „Franji danas“ i p. Rafael Begić o „Oživljavanju franjevačkih aktivnosti u misijama“ te poslije živih i zanimljivih diskusija i molitava koje su predvodili domovinski provincijali o. Badurina, o. Vučemilo i o. Peran, sudionici Susreta su se složili da bi za ponazočenje ideala i duha sv. Franje u ovom vremenu i na ovim prostorima trebalo u djelo provesti i ove inicijative:

1. Svaki brat i sestra nastojat će što intenzivnije proučavati i proživljavati duh sv. Franje sa sviješću da je on htio biti brat svakom čovjeku.
2. Preporučeno je da se braća i sestre povremeno sastaju na razini regija. Ti sastanci trebaju imati molitveni, informativni i zajednički karakter.
3. Želja je da se u ovoj jubilarnoj godini organiziraju regionalni susreti svih misionara s narodom Božjim na kojima bi se svijetu približio lik sv. Franje.

svojim nastupom. Odazvali smo se, premda s velikim strahom da je nastup preuranjen.

Aplauz publike nam je pomogao da smo tremu ostavili iza vrste dvorane. Vedro i sigurnim koracima pokazali smo što smo u kratkom vremenu, pod vodstvom gospodina Pište Bablija iz Wuppertala, naučili. Izveli smo nekoliko kola iz vesele i raspejane Slavonije.

Buran aplauz i vedri pogledi publike bili su najbolja ocjena i nagrada. Poslije „napornog“ rada zajedno s Nijemcima smo večerali i bili učesnici njihovog slavlja.

Naš prvi folklorni nastup donio nam je radost i dao volju da nastavimo ovaj način okupljanja. Ubrzo nas čeka i slijedeći nastup, naime 31. listopada naša misija slavi otvorenje 800. obljetnice rođenja velikog serafa ljubavi, sv. Franje.

Lucija Zovko

4. Želja je da se barem u misijama koje vode franjevci održe u ovoj obljetničkoj godini duhovne obnove (misije) s tematikom o sv. Franji.

5. Da bi iseljeni dio našega naroda, posebno druga generacija, bio bolje upoznat s franjevačkom baštinom, zaključeno je da svaka zajednica u što skorije vrijeme dostavi Inicijativnom odboru foto i pisane materijale o svojoj povijesti (samostanima, značajnijim osobama i djelima).

6. Skup je s radošću pozdravio odluku da se Biblijska olimpijada 1982. g. održi na temu „Franjo i Evanđelje“ i moli svu braću i sestre da na njoj što angažiranije i masovnije sudjeluju.

7. Također je prihvaćen prijedlog Inicijativnog odbora da se u uskršnom tjednu 1982. g. organizira zajedničko hodočašće hrvatskih vjernika „Stopama sv. Franje“ u Asiz, Rim i Padovu.

8. Zamoljeni su predstavnici regije Nordrhein-Westfalen da na Katholikentagu u Düsseldorfu 1982. g. pogledaju i prouče redovničku literaturu i aktivnosti i da na slijedećem Susretu o tome izvijeste braću i sestre.

9. Sabrani sinovi i kćeri sv. Franje sa žalošću i zabrinutošću primili su vijest o teškim osudama svoje braće fra Joze Zovke, fra Ferde Vlašića i fra Joze Križića u Mostaru i zajednički su molili za svoju braću i za unaprijeđivanje boljih

ljudskih i građanskih odnosa u domovini.

10. O ostvarivanju spomenutih inicijativa vodit će brigu Inicijativni odbor koji je na ovom skupu potvrđen i proširen. Sjedište Inicijativnog odbora nalazi se u Frankfurt/M., Schreyerstr. 1, Hrvatski naddušobrižnički ured.

11. Slijedeći Susret braće i sestara iz Austrije, Njemačke, Švicarske i Nizozemske održat će se u studenome 1982. godine.

Sve druge inicijative pojedinaca, zajednica i misija ovaj skup pozdravlja i preporučuje.

U okviru ovoga Susreta održana je u crkvi „Kuća susreta“ svečana akademija na kojoj je p. Ignacije Vugdelija na njemačkom održao predavanje o „Franjevcima – čuvarima rasute baštine“. Mo. Anđelko Klobučar izveo je na orguljama svoja dva komada koja je uglazbio za 800. obljetnicu sv. Franje: „Pjesmu stvorova“ i „Smrt sv. Franje“. Mo. Mato Leščan izveo je Bachovu „Toccata d-moll“ i vršio službu dirigenta. P. Josip Soldo pjevao je solo-dionice. Zbor franjevki i zbor Hrvatske katoličke misije iz Frankfurta pjevali su pjesme posvećene sv. Franji. Skup je pozdravio predstavnik biskupije Limburg prelat Killian, predstavnik franjevačke provincije Fulda eksprovincijal p. Klöckner i upravitelj „Kuća susreta“ dr. Braunstein. Uz mnoge njemačke goste, na akademiji su bili i referent za strance pri biskupiji Limburg gosp. Herbert Leuninger i eksprovincijal p. dr. B. Schmidt.

Franjevački simpozij u Königsteinu okupio je oko 140 franjevki i franjevača

MAINZ

„U bogatstvu nije sreća“

Dana 15.11.1981. godine održana je proslava 800. obljetnice rođenja sv. Franje u Mainzu, u Haus der Jugend, s raznolikim i bogatim programom. Žup-

na pomoćnica č. s. Dionizija predstavila je u svom igrokazu koji je glumila dramska grupa Hrvatske katoličke misije Mainz lik sv. Franje od mladih dana pa do obraćenja. Lik mladog Franje zapaženo je i lijepo glumio dječak Nenad Prugovečki. Na taj komad dramska je grupa nadovezala drugi igrokaz „U bo-

gatstvu nije sreća“. Tu je glavnu ulogu „bogate Kate“ odlično odglumila gospođa Nevenka Palić. Bilo je vrlo dirljivo kad su najmlađi u prvoj točki recitirali molitvu sv. Franje na Alverni. Djeću je za tu molitvu marljivo spremala č. s. Donata, misijska tajnica.

Djeca i mladi su pjevali i recitirali. Mlada folklorna grupa izvela je nekoliko narodnih kola iz Slavonije, a starija folklorna grupa kola „Nova Slavonija“ i Bunjevačke plesove. Kratka šala „Kod zubara“ svakoga je nasmijala i razveselila. Poslije te šale počelo se plesati i zajedničariti sve do 22 sata. Dvorana u „Kući mladeži“ bila je ispunjena do posljednjeg mjesta. Radnici i njihove obitelji, djeca i mladi, otišli su svojim kućama osvježeni radošću i porukom da je prava i posljednja sreća samo u Bogu u kojem je kanačno jedino bogatstvo, sreća i mir.

P. Stjepan Pavlić

Mlade glumice i glumci uvjerljivo su dokazali da „U bogatstvu nije sreća“

AUGSBURG

Kratka kronika misije od njezinog osnutka

Hrvatska Katolička misija u biskupiji Augsburg postoji službeno od 1.5.1970., t. j. od kada je tadašnji i sadašnji hrvatski misionar pater Lorenz-George **Globan**, salvatorijanac u rangu župnika, započeo svoj redoviti rad upoznavanja, zatim misionarenja tog do tada relativno nepoznatog područja.

Tadašnji naddušobrižnik Hrvatskih katoličkih misija u Saveznoj Republici Njemačkoj, p. dr. Dominik Šušnjara OFM, uz svoju brigu za sve tada postojeće HKM Zapadne Njemačke i uz redovitu brigu za ne malu HKM nadbiskupije München-Freising je, u granicama mogućnosti, dolazio povremeno, neredovito, u grad Augsburg te jednom godišnje u grad Kempten. Više, zbog pomanjkanja hrvatskih svećenika, nije tada bilo moguće.

Dužnost novoga i stalnoga dušobrižnika je bila prije svega doznati gdje se taj naš brojni katoličko-hrvatski svijet u svojoj rasteopenosti nalazi. Zatim je postepeno počelo kontaktiranje, najprije pismeno a onda i usmeno. Tako su počeli i prvi liturgijski sastanci, sv. Mise, krštenja i vjenčanja kao i katehizacija djece (**privatno**, jer tada još nisu postojale na ovom području takzv. škole na „materinskom jeziku“). U tom procesu prvog upoznavanja i kontaktiranja, pa

organiziranja sv. Misa dobro su došla **krštenja i vjenčanja** hrvatskih ljudi, jer se tada redovito našao na okupu poveći broj rodbine i prijatelja. Osim toga treba posebno naglasiti sretnu okolnost **Exerzitienhaus** Leitershofen, gdje je hrvatski misionar kroz tri prve godine svoje djelatnosti stanovao. Biskupija Augsburg ima 69 dekanata a gospoda dekani su se redovito sastajali sa svojim ordinarijem, biskupom dr. Josef Stimpfle, u tom dijecezanskom centru Exerzitienhaus Sankt Paul u Leitershofenu. Na taj način su prvi kontakti sa „onima gore“ bili u mnogočemu olakšani, tim više što je tadašnji **direktor** rečenog **centra** prelat Josef Hoser „Du Freund“ mjesnog Ordinarija i vrlo utjecajan u biskupiji. Zato se hrvatski misionar obratio pismeno svim dekani-ma, a oni su želje hrvatskog misionara pretresli na svojim „dies“. Tako je već tokom 1970. godine bilo moguće organizirati svete Mise: grad **Augsburg** svake nedjelje, a u gradovima **Kempten, Memmingen, Murnau, Lindau i Starnberg** jedanput mjesečno i to nedjeljama. K tomu su došli na red jedanput mjesečno **subotama**: Burgau, Aichach, Oberalting, Diessen / Ammersee i Füssen. Po ostalim manjim mjestima su bile svete Mise prema potrebi u posebnim zgodama (krštenje, vjenčanje). Zaista nije bilo lako ni misionaru a ni vjernicima. Na njih nekoliko tisuća posvuda „rasteopenih“ jedan jedini svećenik.

Vidjevši svoju nemoć, hrvatski misionar počinje tražiti podesne suradnike. U svećeništvu nije tada bilo moguće naći ikoga ali za nesvećenike je bilo lakše. Tako je već 1970. u rujnu mjesecu dijecezanski Caritas prihvatio, po hrvatskom misionaru nađenog i preporučenog gosp. Niku Radat, vrijednog i cijenjenog **socijalnog radnika** koji je, usput rečeno, i muzikalan, pa je stalno pratio hrvatskog misionara i kao orguljaš, bilo u Augsburgu, bilo „na terenu“. Daljnjim traženjem hrvatskog misionara a posredovanjem mons. Kokše, došla je iz Rima u ožujku 1971. Milka Čabro za tajnicu i **župnu pomoćnicu**. Od tada zapravo **ured HKM Augsburg** počinje redovito raditi. U osobi gđice Milke Čabro dobiva HKM Augsburg školovanu daktilografkinju, sviračicu-pjevačicu, školovanu katehistkinju i angažiranu karitativno-socijalnu radnicu. Od tada su i svete Mise svećani, vjeronaučna pouka redovitija, posjet obiteljima češći, ukratko, mnogo je lakše. Tokom vremena dijecezanski Caritas daje socijalnom radniku Niki Radat suradnicu Anđelku Jerčić (u međuvremenu je ona prešla u Kempten) a poslije nje Jadranku Mesić. Misiji Augsburg dodjelio je ordinarijat i gosp. Niku Marjanovića. Sticajem okolnosti je pater Mile Gugić OP mogao prijeći u biskupiju Augsburg i preuzeti, kao **kapelan**, jugozapadni dio biskupije Augsburg, zvani **Allgäu**, sa sjedištem u Kemptenu. U međuvremenu je samostalni misio-

Zbratimljenje Offenbacha i Berlina

Na proslavi desete obljetnice Hrvatske kat. misije Offenbach, 27. 9. 1981., sudjelovao je i Dječje zbor iz misije u Berlinu. Nije ovo prvi put da su predstavnici ovih dviju misija zajedno, iako ih dijele

stotine kilometara. Te dvije misije su se, slično kao što to čine mnogi gradovi u Evropi, pobratimile. Zato su susreti među njima česti, suradnja na visini a međusobni posjeti redoviti.

Od 16. do 18. listopada 1981. uzvratilo je oko četrdesetak mladih iz misije Offen-

bach, zapravo zbor „Branimir“, posjet svojim prijateljima u Berlinu koji su ih, na čelu s p. Rafom Begićem, raširenih ruku i otvorena srca dočekali. Spavali su, i hranili se uglavnom svi, u zgradi prostrane misije. U subotu 17. 10. su obišli nekadašnji njemački glavni grad. Vidjeli su berlinski zid, ICC, Olimpijski stadion, Kadam, Charlottenburg i druge zanimljivosti. Navečer su, zajedno s berlinskim zborom i folklorom, održali koncert za naše radnike koji su do posljednjeg mjesta ispunili prostranu misijsku dvoranu. Koncert je bio izvrstan. Susreti i razgovori mladih s mladima, a takvih je u Berlinu bilo dosta, pomogli su ne samo upoznavanju nego i vjerničkom i narodnom zajedništvu. Mladi iz Offenbacha, ispraćeni pjesmom i veselim čavrljanjem svojih berlinskih prijatelja, napustili su Berlinsku misiju kao da napuštaju svoju vlastitu kuću. Ovaj se susret duboko zasijekao u dušu i jednih i drugih. *IK*

Zbor mladih „Branimir“ za vrijeme pjevanja „Teci, Jadro, teci“ u Berlinu

nar **Jure Pleno** u novoosnovanoj HKM Kempen.

Prije nekoliko godina došao je i vlč. Anto Jelić za katehetu u svim školama na tkzv. „materinskom jeziku“, organizira katekizaciju **mladih** i, koliko mu vrijeme dozvoljava, vodi brigu o **studentima**. Tako smo, Bogu hvala, jedan **tim** (vlč. Anto Jelić je to šaljivo prozvao OOUR). Bilo oni kod **karitasa** bilo mi kod **ordinarijata** surađujemo, razgovaramo, dogovaramo se i služimo svaki na sebi svojstven način **Bogu u hrvatskom narodu** za sada rastepenom po biskupiji Augsburg. Posla ima za sve dosta i s Božjom pomoću ćemo nastaviti svoj započeti i složeni rad u okviru Katoličke Crkve među iseljenim hrvatskim svijetom – ali pomažemo **svima** koji nam se obrate, bez obzira na jezik, narodnost i vjeru.

Osnovatelj i današnji voditelj HKM Augsburg je pater Lorenz-George **Globan**, jedan od dvojice živih hrvatskih salvatorijanaca. Osnovnu i srednju školu je polazio i završio u rodnome **Đurđevcu**, srednju školu nastavio u Zagrebu, sveučilišne nauke filozofije i teologije u Rimu (Gregoriana) i specijalizaciju u pedagoškim naukama na sveučilištu u Beču. Osim Švicarske, Austrije (Beč), Italije (Rim, Montalto / Marche i Chieri) i sada Zapadne Njemačke, bio je desetak godina dušobrižnik u West-Australiji i na Tasmaniji. Građanin je Australije.

ULM

10-godišnji jubilej Hrvatske katoličke misije

Ove se godine se navršilo deset godina odkako je osnovana Hrvatska katolička misija Ulm. Glavno jubilaro slavlje bilo je 4. 10. 1981. Sv. Misu i krizmu je imao nadbiskup dr. Marko Jozinović. Iza sv. Mise je održana priredba na kojoj su nastupile folklorne grupe iz Ulma i Ludwigsburga. Na području misije boravi oko 5000 katolika iz domovine. U toku ovih deset godina u misiji je dje-

lovalo 9 hrvatskih svećenika-misionara i 6 pastoralnih suradnika. Sv. Mise se služe na 7 mjesta na koja se okupi do 600 vjernika, a vjeronauk se drži na 6 mjesta na koja se okupi do 120-ero djece. Misija ima dva kulturno-sportska društva, folklornu i dramsku grupu i frulaški sastav. Trenutno u misiji djeluju tri svećenika i dva pastoralna suradnika. Koncem ove godine misija dobiva nove prostorije u Ulmu koje će doprinijeti aktivnosti misije. Naša nova adresa koja vrijedi od Nove godine: 7900 Ulm, Berliner Platz 1. *IK*

Ulmska folklorna grupa nastupa povodom 10. obljetnice misije

Savjet misionarima:

Koristimo šanse koje nam se nude

U razgovoru s mnogim kolegama naišao sam na jedan problem koji je, čini mi se, mnogima zajednički. Naime, mnogi voditelji misija imaju dobrih ideja i planova za razne akcije na polju izobrazbe odraslih, mladeži, kao i na kulturnom području. Mnogi bi učinili ovo ili ono, ali svi zastanu kod gotovo istog problema: financiranja tih mjera. Upravo s toga razloga odlučih ovdje napisati nekoliko, nadam se, korisnih poticaja koji su rezultat vlastitog iskustva, a koji bi eventualno i drugima mogli dobro doći.

se provodi u vrijeme jednog polugodišta ili semestra. Tu su uvrštena razna predavanja s najrazličitijim temama, razni tečajevi, studijska putovanja i td. Program je sličan programu jednog od radničkih sveučilišta u Njemačkoj.

Budući da te ustanove ne raspolažu s velikim prostorijama, kao što je to slučaj s radničkim sveučilištima, one surađuju sa svim katoličkim župama koje u tom slučaju stavljaju svoje prostorije na raspolaganje za provođenje polugodišnjeg programa. To ima svojih velikih

Poslije uspješnog seminara sudionici sabiru dojmove u prostorijama misije

Sve hrvatske katoličke misije u Njemačkoj su ustanove mjesne Crkve, t. j. dotičnih biskupija. One mogu participirati u mogućnostima mjera koje se pružaju njemačkim župama na polju izobrazbe odraslih, mladeži, kao i na kulturnom području.

U svakoj biskupiji, a često i u svakom većem mjestu, postoje crkvene ustanove za izobrazbu ili daljnju izobrazbu odraslih. To su tzv. Bildungsstätten (Familienbildungsstätten, Bildungsforum ili slično). Ime nije toliko važno koliko njihova uloga. One su priznate u javnosti i kao takove imaju podršku ne samo Crkve, nego i javnosti, jer djeluju po smjernicama koje su priznate u društvu. Budući da su one važne i korisne za društvo, primaju također potporu društva. Naravno da te ustanove uzdržava u prvom redu dotična biskupija. Ali one dobivaju pomoć i od strane javnog, društvenog sektora.

Svaka od tih katoličkih ustanova ima svoj određeni program izobrazbe, koji

prednosti kad se uzme u obzir da se predavanja, tečajevi ili slično ne moraju posjećivati u centralnoj ustanovi, nego su te mjere izobrazbe, tečajevi ili slično „došli” k interesentima. Drugim riječima: u svakoj župi ili misiji se mogu provoditi te mjere u suradnji s takvim ustanovama. Na taj način se puno uštedi na prostoru, vremenu i organizaciji. S mnogo manje novca mogu takve ustanove postići veće rezultate. Naravno da se održavaju predavanja ili tečajevi i u centralnoj katoličkoj odgojnoj ustanovi dotičnog grada ili biskupije. Ali to su predavanja ili druge akcije koje su od šireg interesa.

Kako mi možemo kao misije sudjelovati u radu tih katoličkih odgojno-kulturnih ustanova?

Vrlo jednostavno: najprije se promisli što bi se sve moglo provesti u slijedećem polugodištu (polugodišta se podudaraju s polugodištima civilne godine – 1.1. – 30.6. prvo, 1.7. – 31.12. drugo). Tu dolaze u obzir predavanja o raznim

temama, tečajevi (učenje sviranja na gitaru ili sl., hrvatski folklor, frula i td.), vikendni seminari.

Kad se sve te mjere provode u okviru spomenutih odgojno-izobraznih ustanova, bivaju financijski potpomognute upravo od tih ustanova. Tako na primjer, za svako predavanje o određenoj temi dobije se na ime honorara za referenta 20,- DM po održanom školskom satu (UE-Unterrichtseinheit). To isto vrijedi za tečajeve. Za vikendse seminare stvar stoji malo drukčije: naime, organizator (t. j. misija) mora snositi troškove za honorar referenta kao i troškove prijevoza. Ali za to može dobiti po svakom odraslom sudioniku na vikendskom seminaru do 20,- DM za svaki provedeni dan na takvom seminaru. Ako su seminari i za djecu, onda tema mora biti tako upriličena da se iz teme vidi da i djeca mogu aktivno sudjelovati na takvom seminaru. U tom slučaju se dobije dotacija i na svako dijete (ispod 15 godina) do 15,- DM po svakom seminarskom danu. Jedan seminarski dan mora sadržavati: predavanja, diskusiju, razgovor od najmanje 9 predavačkih jedinica (UE), a vrijeme boravka ukupno od 24 sata.

Ako se uzme u obzir da u mnogim ferijalnim domovima, gdje se obično održavaju ti vikendski seminari, iznosi cijena od 28,- do 35,- DM po osobi i danu, može se vidjeti, da ta ustanova preuzima gotovo 50% svih troškova za takav vikendski seminar.

Samo one mjere koje su uvrštene u tiskani program dotične ustanove bit će subvencionirane. Zato je nužno da organizatori mjera (misije) prilože svoj kompletni program do određenog roka, kako bi se mogao tiskati u cjelokupnom polugodišnjem programu odgojne ustanove. Taj program je naravno reklama za organizatora, a i sredstvo kontrole onima koji vode nadzor o provođenju programa. Suradnja s tim ustanovama je od koristi i za njihov renome u javnosti. To je također razlog za suradnju.

Naravno, ovdje se ne mogu navesti sve specifičnosti pojedinih biskupija. Zato je nužno da se voditelji misija osobno informiraju u takvoj ustanovi, koja je na području te misije i da točno vide mogućnosti o eventualnim podhvati- ma u suradnji s tim ustanovama. Tu se svim našim misijama pruža šansa koju bi one uistinu trebale i iskoristiti. B. Š.

General Franjevačkog Reda u Imotskom

„Mnogopoštovani oče, domovina!”

U Imotskoj krajini koja zauzima velik dio Dalmatinske zagore živi oko 50.000 stanovnika. Plodno imotsko polje je premaleno da bi moglo othraniti sve Imoćane. Mnoga sela žive od šačice zemlje u kamenu. Škrta zemlja, doduše, daje sve što može dati, ali to je premalo da bi se moglo živjeti, a previše da bi se moralo umrijeti. Zato Imoćani, vrijedni i radini ljudi, ljudi vjerni Bogu i narodu te vrlo snalažljivi već desetljećima traže kruha i ruha po evropskim ali i po prekooceanskim zemljama. I nalaze ga! Izdržljivi i spretni poput Židova uzimaju poslove koji se isplaćuju. Sinovi nekadašnjih prosjaka o kojima tako krasno piše Ivan Raos u svojim romani-

jevačkog reda o. Waugh. U imotskoj crkvi sv. Franje generala su dočekali gotovo svi franjevci i franjevački sjemeništarci (njih nekoliko stotina) provincije Presvetog Otkupitelja kojoj je sjedište u Splitu. Svečanom sv. Misom General je otvorio proslavu 800. obljetnice rođenja sv. Franje u toj splitskoj provinciji ili redodržavi. Bio je to nezaboravan dan. Imotski je dostojno i dostojanstveno dočekaio viskog gosta. Profesor crkvene povijesti na bogosloviji u Makarskoj, fra Karlo dr. Jurišić, održao je tim povodom jako zanimljiv povijesni govor iz kojega prenosimo, prvenstveno za Imoćane u Zapadnoj Evropi, nekoliko redaka:

ma i pripovijetkama danas su u inozemstvu imućni trgovci, uspješni ugoštitelji, šefovi firmi, poslovođe, vozači, monter... Teško ih je naći na gradilištima kao obične radnike. Gdje se otvaraju novi poslovi, tu se uvijek nađu i Imoćani. Kažu da ih je 1969. godine i L. Armstrong, američki kozmonaut, našao na mjesecu. Ne žale potrošiti, ali znaju štedjeti i uštedjeti. Zidaju kuće u svojoj ponosnoj Krajini, školuju djecu, a sa svojim bagerima i kamionima izgrađuju najraznovrsnije objekte u domovini. Više stotina bagera imotskih privatnika danomice kopa tvrdu dalmatinsku, ali i mekanu slavonsku zemlju. I kad su najdalje od kuće, kuće svoje ne zaboravljaju. Ne zaboravljaju ni svoje vjere ni svoga hrvatskog naroda, iako stotinama, iz pojedinih sela, žive i rade u tuđini.

Tu lijepu i zanimljivu krajinu posjetio je 7. listopada ove godine general Fran-

jevačkog reda o. Waugh. U imotskoj crkvi sv. Franje generala su dočekali gotovo svi franjevci i franjevački sjemeništarci (njih nekoliko stotina) provincije Presvetog Otkupitelja kojoj je sjedište u Splitu. Svečanom sv. Misom General je otvorio proslavu 800. obljetnice rođenja sv. Franje u toj splitskoj provinciji ili redodržavi. Bio je to nezaboravan dan. Imotski je dostojno i dostojanstveno dočekaio viskog gosta. Profesor crkvene povijesti na bogosloviji u Makarskoj, fra Karlo dr. Jurišić, održao je tim povodom jako zanimljiv povijesni govor iz kojega prenosimo, prvenstveno za Imoćane u Zapadnoj Evropi, nekoliko redaka:

„... Ustani i rasvijetli se starodrevni Imotski grade, čije ime prvi put prije tisuću godina zabilježi carsko pero na Bosporu. Ustani jer te danas obasja slava drugoga Krista! Preni si se iz svog tisućljetnog sna, grade sv. Franje, položen na ovom blagom visu pod starohrvatskom tvrđavom nad dubokim ponorima! Podigni oči svoje i pogledaj: sinovi Franje Asiškog od Zrmanje tihe do Neretve hitre dođoše danas k tebi, hrvatski Asizu, i popeše se na ovaj vidikovac nad tvojom Krajinom, tom hrvatskom Umbrijom punom franjevačkih uspomena da proslave 800. obljetnicu Franjina rođenja i 600 godina života franjevačkog prebivališta u Imoti: šest stoljeća njegovih brojnih rađanja i umiranja, – i njegovih čudesnih uskrsa na ovoj vulkanskoj povijesnoj vjetrometini između biokovskih gordih vertikalna i stravičnih jezerskih sinklinala...

Jedini hrvatski grade, koji u svom starom grbu nosiš lik svoga patrona sv. Franje!...

Čudo si, imotski franjevački samostane, pravo povijesno čudo, jedinstveno u povijesti svih hrvatskih samostana, a vjerojatno jedinstveno i u povijesti našega Reda i naše Crkve.

Braćo-slušaoći, nećete vjerovati! Samostan sv. Franje u starodrevnoj Imoti kroz svoju šeststoljetnu povijest sedam se puta rađao i umirao, i sedam je puta ponovno uskrsnuo, a kad je zadnji put umro, onda se dvaput rodio! Ovaj današnji obnovljeni samostan ovdje u Imotskom jest deveti samostan koji su imotski fratri na različitim mjestima podigli (Na izvoru Vrljike-Proložac, Kamen-most, Otok na prološkom blatu, Dbnt-neodgonetljivo, Podgrađe, Dobrče u Rogoznici, Omiške zidine, Skalice u Omišu i Imotski).

To je križni put od devet postaja imotskog samostana. To je njegova duga odisejada, puna znoja, puna jada, puna straha, pa i puna prolivene krvi, ali ujedno i odisejada puna neuništive vjere u Boga i neugasive ljubavi prema Crkvi, prema franjevačkom redu i prema svome hrvatskom narodu! Stoga je povijest imotskog samostana velika učiteljica života za sve hrvatske franjeve u domovini i po svijetu!

I danas je poučna crtica koju je 1640. g. zabilježio pohoditelj fra Pavao Rovinjanin u samostanu na Otoku. On doslovno kaže: „Jednom ocu (Imoćaninu) koji je bio u Italiji reko: Vi ste se bili navikli na one lijepe predjele u Italiji, pa zašto ste se povratili u ovu bijedu, u ove pogibelji, da vas nevjernici neprestano muče? On odgovori: **Mnogopoštovani oče, domovina!**”

Iv.

Vrijeme je, čini mi se, za mene prošlo. Nekada sam bio sretan, sanjao o ljubavi i sreći u dvoje. Lijepo je biti voljen i imati nekoga pokraj sebe u trenucima tuge, boli i radosti.

Divojko, znam da negdje postojiš, osjećam tvoju blizinu, ali te ne vidim, ne čujem. Zato se javi na moj poziv. Javi se crnokosu mladiću, Dalmatincu, višeg rasta, 33-godišnjaku. Radim u Frankfurtu kao električar. Prednost imaju Hrvatice katoličke vjere. Poželjna slika. Moja se adresa nalazi u uredništvu „Žive zajednice” pod znakom 13.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Božićna ispovijed

Vlak juri kroz zimsku noć, juri prema domovini kao saonice preko bijelog snijega na krilima vjetrova. Božo sjedi u pretrpanom ekspresu München-Split, uspavljuje ga jednolično drmanje vagona i kuckanje teških kotača po tračnicama tak-tak-bum, kući, kući, kući. Što put dulje traje, sve jače ga izjeda želja i čežnja za selom, za njegovima koje već godinama nije vidio. Vlak umornih gastarbajtera kliže uz osvijetljene građice Njemačke i Austrije. Obasjane crkvice spavaju po sniježnim brežuljcima, uljuljane od šarenih reflektora. Po stanicama i tihim trgovima šapuću borići i jelke, iskre i svjećice po njihovim granama kao zvijezde na nebu. „Gle imućnih kapitalista!“, pomisli Božo. „I za ovakav božićni luksuz imaju još dosta para! Sam Bog neka zna, kako to kod nas uvijek nešto fali.“ Zadrijema sretan, jer pod nogama mu na podu leže teški koferi i paketi, krcati darovima iz Njemačke.

Da nije slučajno bio dospio do fra Jure, ne bi se Božo toliko žurio kući za Božić. Tri dana prije Badnjaka bio on u Frankfurtu na Misi, pa kad su svi išli na ispovijed, stao i on u red. Al kud će vrag da potrefi baš na fra Juru koji ga je već često grdio što rijetko ide u kući! Božo se uvijek branio: „Ujače, daci ništa ne fali, šaljem ženi maraka koliko joj volja!“ „A zar ti misliš, da su tvoje marke dosta i ka lijek za njiove duše i srca? Sinko, ne šalji samo pare kući, odnesi svoje srce ka na dlanu!“

Kad je u ispovijedi nabrojio grijehe, reče Božo skrušeno: „Ujače, ne bi ništa više imo.“ Al fra Jure šapne oštro iz ispovijedaonice: „Ama baš ništa? A sva ona grdna prašina i smeće, što ti se na duši sakupilo u tuđini? Il ti, sinko, viruješ, da je ispovid niki misečni obračun ili lista grija, koju pridaš popu ka na šalteru? Jok! Ispovid, sinko, to ti je izravni razgovor prid Bogom, preko mene ka tvojeg tolmača. Reci mi šta te tišti, očisti dušu od prašine!“

Skakuću riječi iz Božinih usta, prvo stidljivo kao potok u brdima, a onda kao velika rijeka u dolini. Jeste, više godina već nije bio kod kuće u Odžaku. Niti žena njemu, nit on njoj više piše, ali se pošteno brine za kuću. „Kako dugo nisi bija za Božić doma?“, pita ga fra Jure. „A biće kaki pet, šest godina“, muca Božo.

Prošla Njemačka, projurila Austrija, evo ih na domaćoj granici. Carinici vrše kontrolu kao za inat sporo, a Božo kao na iglama: „Dajte, drugovi, požurite se, idem kući za Božić!“ Odmah ga susjed ušutka: „Ne smiš to drugovima reći! Oni znaju samo za Dida mraza i za Novu godinu!“

Ispovijeda se Božo dalje pred fra Jurem. Kad je prije više godina pošao iz sela privremeno u svijet, htio je na brzinu steći štogod maraka, kupiti komad zemlje, popraviti kuću pa odmah natrag. Brzo mu to uspelo, kao većini marljivih gastarbajtera. Ali on ostade još jednu godinu, dok ne uredi stan i nabavi frižider, televizor i drugo, što svi već u selu imaju. Kad je i to odradio, mogao je naravno kući, ali se predomislio: „Kako ćeš kući praznih džepova? Još koju iljadu na stranu, da imam za početak štogod u ruci. Još samo jednu godinu!“ Pisma iz Odžaka postaju sve rjeđa, a i Božo ode jednu godinu kući, drugu ostane u tuđini. „Ne isplati se trošiti pare za vlak, bolje da ih pošaljem ženi“, ispričava se Božo pred sobom.

Koliko puta čovjek sigurno spozna da jednu stvar treba nužno učiniti, pa ipak ostaje sve po starom! Vrijeme ne čeka, djeca rastu brzo. Ona mala curica koja mu se radosno bacala oko vrata, kad bi dolazio kući, postala sad prava djevojka. I sin Mate raste kao borić. „Pošalji, moj Božo, do Velike Gospe štogod miraza. Mala Mara bi se udala“, javlja mu preko komšije žena od kuće. Otišla i ova ušteđevina za Livno. „Al kunem se, još samo ovu godinu, onda bižim kući, makar bez ijedne marke!“

No i ovog puta napravio on račun bez krčmara. Mate želi u grad na studij, treba mu novaca bar za tri godine.

Tako Božo navršio 50. godinu. Radi i dalje u tuđini u nadi skorog povratka. Razbija glavu o sudbinu za koju su sigurno mnogi krivi, ali on najmanje. Noge popustile, živci otišli u komade, ne može noću mirno spavati. „Ostani, Božo, do penzije, tješe ga mlađi ljudi u firmi, „onda si svoj gazda, ne moraš onda moliti nikoga za milost i poso!“

Nije samo dobra zarada koja naše ljude mami u tuđinu i tamo ih godinama drži kao u zarobljeništvu, daleko od svojih. I drugi faktori igraju pri tome važnu ulogu: ponos pred susjedima u selu, sloboda

da od žene seljanke, ali na koncu i neki neodređeni strah od povratka u tu skoro već nepoznatu okolinu gdje stari znanci polako izumiru ili odlaze, a mlađariju čovjek više ni ne pozna. Zato od onog „privremenog rada“ nastaju duge godine. Zato ona stalna isprika „još samo ovu godinu“ nije drugo nego, kako bi fra Jure iz svoje riznice poslovića rekao, obećanje ludom radovanju.

Fra Jure sluša bolnu ispovijed (a slično mu pričaju tisuće ljudi) pa uzdiše: „E moj sinko, svaka ljubav s vremenom oladi! To ti je ka cviće u đardinu, kad ga ne polivaš! Al znaš ti šta, moj Božo?“, rekne na kraju energično fratar: „Ka pokoru ti nalažem da odma sjutra pakuješ kufer, pa kući! Ne učiniš li to, ne dolazi više prid oči, ni meni ni drugim misnicima!“

Tako Božo, htio il ne htio, pošao kući za Božić, i sad ne može dočekati da stigne u Odžak. Dok se vlak sporo vuče kroz slovenska brda, gleda on kroz prozor pa se čudi. Izvana nema nikakve razlike: ista okolina kao u Austriji, samo se ne vide božićne jelke sa zvjezdicama, a ni osvijetljene crkve.

Što se vlak primiče bliže Splitu, to Božo sve nemirniji. „Oće li me dica pripoznat? Godine prolaze, sve postaje tuđe, selo, žena, dica. U Njemačkoj si privremeni gost a kod kuće više nisi ni to!“

Kad ga je autobus na kraju puta povezao iz Splita kroz zimsko livanjsko polje i dovezao do snijegom zasutog sela, prvi sati povratka bili su kao kratki san. Lijepo namještena kuća, skromna postarjela žena, uvijek draga i povjerljiva, djeca i unuča, svečana večera na Badnjak po starom običaju. Pa konačno šetnja kroz duboki noćni snijeg na Polnoćku. U polumraku crkve cijelo selo radosno zapjevalo stare božićne pjesme, pa se i Božo usudio podići glas u pjesmi, kao da mu se u tom trenutku odvalio s duše teški kamen. Sav onaj dugogodišnji teret na srcu kao da se odjednom rastopio na suncu Božjem, kao kad bi se u tuđini znao, sav uznojen i zaplašen, iz sna probuditi, otvoriti oči prema jutru novog dana i olakšan zapaziti, da je sve to bila samo ružna noćna utvara. Božo se ogleda po crkvi, slobodan od svakog tereta, pa zapjeva još glasnije: „Tiha noć, sveta noć! Djetešće nam se rodilo! Veselje ti navješćujem!“ E, sad sam kod kuće i kod kuće ostajem – odma, ne istom na godinu!“

Smiješna reakcija njemačkih sindikata:

„Ne dolazimo ako sudjeluje Hrvatska katolička misija”

Poznato je da je u mnogim zemljama Evrope kriza zaposlenja i rada. To se osjeća i u S. R. Njemačkoj. Strani su radnici kao i domaći jednako pogođeni, čak i još više. Pokušavaju se pronaći rješenja i pružiti pomoć nezaposlenima. Budući da veće tvrtke kao ADLER, VDM i neke druge namjeravaju masovno otpustiti radnike u Frankfurtu, evangelička i katolička Crkva s inozemnim misijama sastale su se na zajednički razgovor i dogovor. Svrha je sastanka bila spriječiti te masovne otpuste i tako pomoći inozemnim radnicima i njihovim obiteljima. Inicijativu za ovaj susret u Bockenheimer Anlage 3, dala je Talijanska kat. misija. Talijanski župnik don Giovanni de Florian pozvao je predstavnike evangeličke i katoličke Crkve, predstavnike španjolske, portugalske i hrvatske misije, predstavnike DGB-a i IGM-a kao i druge zainteresirane institucije. Na sastanak je došao i župnik Hrvatske kat. misije u Frankfurtu p. Luka Livaja. I upravo je to nekome smetalo! Smiješne li reakcije Nijemaca!?

Prije samog susreta netko je od DGB-a nazvao talijanskog svećenika don Giovannia i upitao ga: „Da li netko sudjeluje od Hrvatske kat. misije?” Don Giovanni je odgovorio: „Naravno, kao i svi ostali?” Predstavnik DGB-a je nastavio: „Ne dolazimo ako Hrvatska kat. misija sudjeluje!” Kad je don Giovanni u svezi s tim nazvao gradskog dekana W. Adlhocha i referenta za inozemnu pastvu pri biskupiji Limburg g. H. Leuningera, obojica su ostala zaprepaštena tim upitom! Hrvatska kat. misija je sudjelovala, ali od DGB-a nije došao nitko! Na koncu se pitamo, odakle se proširila ta epidemija? Tko je od koga zaražen? Tko to smeta suradnji? Nije li ipak bitno pitanje: kako pomoći iskorijenjenom čovjeku i obitelji?!

Na povratku s polnoćke sav razdragan Božo zagrlj ženu, kao kad su bili mladi, pa uzvikne usred noći, kao da pucaju mužari: „Radujte se, narodi! Narodi nam se kralj nebeski!” A žena ga stidljivo gurne laktom u rebra pa šapne od milja: „Muči, bolan, Božo! Ako netko čuje ono o kralju, može bit belaja!”

Ivo Hladek

Događaji u Hercegovini

Izjava očevica iz Mannheima

U vezi s događajima u Hercegovini, župa Međugorje, o kojima se mnogo piše i čita u katoličkom tisku, odrasla osoba, akademski obrazovana, vjernik, daje slijedeću izjavu:

Treći dan po Velikoj Gospi, odnosno 18. kolovoza 1981. g., upozorili su me znanici iz Hercegovine koji su u rodbinskim vezama s djecom o kojoj je riječ u Međugorju, neka pogledam sunce uvečer oko 19 pa do 19.30 sati. To je odgovaralo domovinskom vremenu od 18, odnosno 18.30 sati. Nisu mi rekli ništa posebno nego da pogledam u to vrijeme sunce pa da ću nešto posebno vidjeti. Dana 18. kolovoza pošao sam u označeno vrijeme u park Wasserturm u Mannheimu pogledati sunce. Obzorje je bilo čisto, bez oblaka, a sunce još visoko na nebu. Moglo je biti nešto poslije 19 sati kad sam počeo promatrati sunce. Sunce je bilo snažno i sjajno. Prvi pogled na sunce bio je zablješćući, ali samo na trenutak. Potom se nad sunce nadvila tamna, crna ploča, kao kad je pomrčina. Oko sunca je blještao vijenac od sjajnog svjetla, koji kao da se trzao i poput ruku pružao se oko sunca. Crna ploča sunčeve površine počela je pomalo bljedjeti da bi prešla u ružičastu boju, a potom u svijetloplavu i konačno u narančastu, pa da se opet pojavi ružičasta, plava itd. U središtu sunčeve ploče pojavila se zemlja-planet. Polagano se okretala oko svoje osovine i to s desna na lijevo. Jasno su se vidjeli kontinenti – Evropa, Azija, Afrika, Australija i obje Amerike. Također su se jasno vidjela mora, odnosno oceani. Kretanje zemlje se polagano ponavljalo. Uz samo kretanje zemlje mijenjale su se boje kako sam naprijed naveo. Nepomično sam promatrao neko vrijeme a potom sam pogledao na sat. Proteklo je oko desetak minuta. Prestao sam gledati.

Sunčeva danja svjetlost bila je jednakog intenziteta, a ja nisam osjećao nikakve poteškoće zbog gledanja u sunce.

Promijenio sam mjesto promatranja pomakavši se stotinjak metara dalje na drugu stranu parka i vodoskoka. Opet sam pogledao sunce i stvar se ponovila. I opet sam gledao 5–6 minuta. Po treći put sam promijenio mjesto promatranja i stvar se opet ponovila. Nakon trećeg promatranja osjetio sam malu poteškoću u očima, naime crvena boja na semaforima postala je žuta. Drugo ništa. Ali ni to nije dugo potrajalo, jer nakon desetak minuta opet je crvena boja na semaforima bila crvena.

Sutradan 19. kolovoza ponovio sam na istom mjestu promatranje i zbilo se isto.

Treći dan sam također išao promatrati s istog mjesta, ali sad sam vidio samo promjenu boja na suncu, ali zemlje nisam više vidio. Treći dan sam otišao, nakon prvog promatranja, podalje od mjesta gdje sam obično promatrao pojavu i stvar se ponovila, ali ni tada nije bilo zemlje-planeta.

Inače, život u gradu je tekao normalnim tokom i kad je čovjek svrnuo pogled sa sunca, ništa se posebno nije događalo. Pojavu sam mogao promatrati koju minutu prije 19 sati i do nešto poslije 19.30, možda 19.40 sati.

O pojavi pišem točno kako sam je vidio, no ne znam joj naći tumačenje. Na pojavu sam, ponavljam, bio upozoren. I drugima sam rekao da pogledaju, no rijetki su se javili da su nešto primijetili, ali ima još osoba koje su prigodom promatranja sunca primijetile pomrčinu i promjenu boja.

Osoba koja je dala ovu izjavu spremna je staviti se na raspolaganje nadležnoj crkvenoj vlasti u vezi sa samom izjavom.

Stigla su nam brojna pisma naših čitatelja. Jedan dio ćemo objaviti u slijedećem broju „Žive zajednice”.

Autobusom Koblenz – Zagreb –
Sl. Brod – Doboj – Livno – Split,
petkom dana 4., 11. i 18. prosinca 1981.
Polazak u 13.00 sati ispred „Wiener-
walda” na gl. kolodvoru u Koblenzu.

Cijena: DM 130,-

Prijave i rezervacije prima:

Reiseunternehmen Noll GmbH.
„SCHLÄNGEL-Reisen”
Seb.-Kneipp-Str. 31
5414 Vallendar
Tel.: 02 61 / 6 37 32

Također primamo veće grupe koje staju uz cestu (Autobahn) Koblenz – Worms – Ludwigshafen – Mannheim.

Nečuveno i lažno:

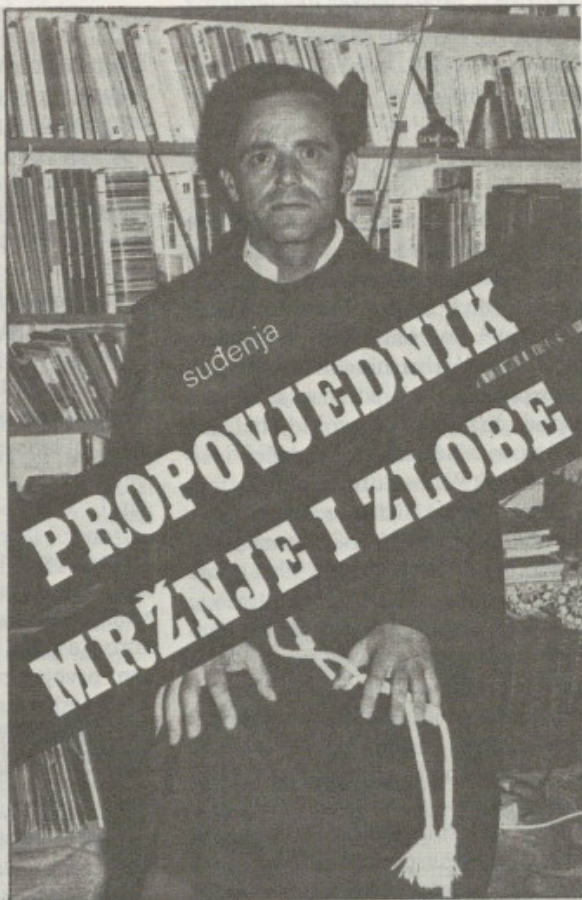
Novinar proglasio popovjednika Evanđelja propovjednikom mržnje i zlobe

Tri i pol godine zatvora – to je kazna na koju je 22. listopada za krivično djelo neprijateljske propagande (133. član KZ SFRJ), nakon dvodnevne rasprave u mostarskom Okružnom sudu, osuđen svećenik Jozo Zovko (40), sin Mate iz sela Uzarića, općina Lištica, župnik u čitlučkoj župi Medugorje (Hercegovina). Izreklo mu je krivično vijeće trojice, kojem je predsjedao sudac Marko Martinović. Za suđenje je vladalo izuzetno zanimanje pa je u vrijeme procesa velika dvorana Palace pravde u Mostaru bila dupkom puna.

Kako je nedvojbeno dokazano, optužen je kao katolički svećenik 11. i 25. srpnja ove godine na propovijedi u crkvi u Medugorju (selu gdje se ljetos tobože ukazala Gospa), koristeći se svećeničkim položajem i ugledom među vjernicima, istupao izvan vjerskih okvira i provodio neprijateljsku propagandu. S propovjedaonice je umjesto vjerskih poruka sijao sjeme razdora, okomivši se na otvoren i podmukao način na razbijanje bratstva i jedinstva i zajedništva naših naroda i narodnosti, najveće tekovine naše zbratimljene socijalističke zajednice. Evo samo nekih od „bisera“ fra Jozu Zovka.

Na najgrublji je način napadao i vrijeđao 40. godišnjicu ustanka i socijalističke revolucije naših naroda i narodnosti. U vezi s tim, osim ostalog, kazao je: „Isus kaže: na meni je duh gospodnji... i poslao me gospodin da otvorim iz tamnice sužnjeve, zatvorenike, robijase, da ih pustim na slobodu... pa zar nije došao da otvori mene robijasa, tebe robijasa, koji si robovao 40 godina da večeras ili sutra možeš kleknuti pred njega i kazati: otvorite lance, otvorite verige, koje sapinju život moj, jer ja sam bio okovan...“ Tako je, eto, optužen govorio vjernicima u godini u kojoj obilježavamo naš ovgodišnji najveći jubilej. Za njega je 40 godina slobode i zajedničkog života u socijalističkoj Titovoj Jugoslaviji – robovanje.

Zovko je također vjernicima, okupljenim iz raznih krajeva zemlje, poručivao: „Čuvajte se krivih nauka i lažnih učitelja“.

Župnik iz Medugorja u Hercegovini fra Jozo Zovko osuđen je zbog neprijateljske propagande, zbog koje je zloupotrijebio crkvenu propovjedaonicu, upućujući vjernicima poruke protiv bratstva i jedinstva i zajedništva naših naroda i narodnosti.

J. Kraljević, Arena, br. 47

Osuđeni fra Ferdo Vlašić i fra Jozo Križić

Fra Jozo Križić za vrijeme sv. Mise

Zagreb, 12. studenoga (AKSA) – Većina velikih dnevnih listova u SFR Jugoslaviji u današnjim izdanjima objavila je izvještaje o rezultatima dvodavnog suđenja u Mostaru franjevcima iz samostana u Duvnu. Fra Ferdo Vlašić, glavni urednik informativnog vjerskog lista „Naša ognjišta“, osuđen je na osam godina zatvora. Fra Jozo Križić, tajnik uredništva „Naša ognjišta“, osuđen je na pet godina i šest mjeseci zatvora. „Uz to je izrečena i mjera sigurnosti kojom se zabranjuje javno istupanje obojici u svojstvu autora i urednika glasila u trajanju od tri godine nakon izdržane kazne.“ Obojica su osuđeni „zbog počinjenog krivičnog djela neprijateljske djelatnosti kažnjivo po članu 131 Krivičnog zakonika SFRJ.“

Primljeno u posljednji čas

Biskup Čule „odsedeo 15 godina, a nije bio kriv“

Beogradski NIN (Nedeljne informativne novine) od 22. studenoga 1981. godine donosi na str. 30–32 razgovor svog novinara Zvonka Simića s poznatim graditeljem spomenika Bogdanom Bogdanovićem kojemu je nedavno manjkao samo jedan glas da bude izabran za redovitog člana Srpske akademije nauka. Na pitanje: „Da ste se u neko drugo vreme rodili, gradili biste crkve“, B. Bogdanović je, između ostalog, odgovorio:

„... U Francuskoj jedan biskup nije dozvolio da se osveti crkva jer je bila preskupa.“

Pijemo divnu rakiju iz biskupovog vinograda i on mi (biskup Čule, naša op.) odovud-odonud, najzad ponudi da projektujem neke crkve. Kažem to je za mene velika počast ali, ja ne verujem u Boga. Ma šta kažete, veli on, ne verujete, pa ko će to da vidi! Mislite li da su verovali svi oni koji su gradili one lepote? Hajte, molim vas, gospodin Bogdanoviću, nema to veze. A ja kažem, to će ipak da se vidi. Smatrate, znači, da biste to, ipak videlo da vi ne verujete u boga, pita on. Svakako! A on onda će svom sekretaru: „Šta sam ja vama rekao, oni su bolji vernici od nas“. I tako mi se lepo rastanemo.

Razgovaram posle s mojim Mostarcima, bre, što vam je sladak biskup. A oni kažu, bio je posle rata osuđen na 15 godina zatvora. Ispričao sam i celu priču i pokojnom Džemalu Bijediću. On mi je rekao, jeste, odsedeo je Čule 15 godina, a nije bio kriv.“

**ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 638213

Verantwortlich: Pater Bernardo Duklić
Redakteure: Pater Ignacije Vugdelija
Pater Bernardo Duklić

Redaktionsrat: Dragan Čuturić, Anto Jelić,
Marijan Kopic, p. Josip Mrkonjić, p. Stjepan
Pavić, Branko Simović

Jahresbezugspreis: DM 10,–
Bankverbindung: Konto Nr. 129 072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (Blz. 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf